

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST
DE MORBIS CURANDIS,
LIBER OCTAVVS.

ARGVMENT. LIBRI.

Absoluit uniuersam curandirationem, quæ Diarijs febribus debet adhiberi.

De communibus differentijs atq; indicationibus febrium curandarum.

CAP. I.

Ve madmodum vero febres quoq; non secus q̄ alij morbi, qui ex intemperie in nobis consistunt, quosq; in precedenti libro narraui, methodo curentur, tempestiuum nunc dicere videtur. Quod igitur, Eugeniane charissime, simplicium ac primarum partium (quas Aristoteles similes vocat) natura ex calido, frigido, humido, & sicco, inter se mistis constet, vno volumine ostēdimus, in quo de elementis secundum Hippocratem disputauimus. Quod vero ex eo q̄ hęc calidior sit, illa frigidior, vel humidior, vel siccior, vel simul horum aliquibus copulatis affecta, simplices ac primæ particule inter se differant, id in libro de temperamētis est assertum.

At in libro, quo de morborum differentijs agitur, duo in vniuersum esse morborū genera, quæ in simplicibus animalis particulis oriuntur, docuimus: Alterum, quod etiam secundis, & cōpositis, & instrumentalibus sit cōmune: vocauimus autem id vnitionis solutionem: Alterū ipsarum peculiare, quod in calidi, frigidi, humidi, & siccī intēperie cōsistat. Esse autē ex intēperantijs ipsis, quæ quidē in vna sunt contrarietate, simplices: quæ in ambabus, cōpositas. In ea itaq; quæ est inter calidū & frigidū oppositione, duas esse simplices intēperies: Alteram, vbi quicq; tanto efficit, q̄ ante erat, calidius, vt eius lædatur actio: Alteram, vbi parī modo inualuit frigidum. In ea vero oppositione quæ est inter humidum & siccum, alteras etiam geminas, nēpe humidam, & siccā. Copulatis vero inuicem simplicibus, alias existere quatuor; humidam & frigidam; humidam & calidam; siccā & frigidā; siccā & calidā. Tradita vero sunt & causæ, quæ has intemperies generent, in alio libro, in quo morborum causas reddidimus. Sanē vnus quispiam morborum est, qui per intemperiem fiunt, & febris: vtiq; cum adeo immodice auctus calor est, vt & hominem offendant, & actionem lædat: q̄n si neutrum adhuc efficiat, quantum vis sit homo nunc q̄ ante calidior, non tñ febricitare eum monstrauius. Quoniam autē quicquid præter naturam in nobis oritur, siue speciale nomen sortitum sit, siue generale, id extra corpus non est, sed tum phlegmone, tum pleuritide, tum morbo, tria simul in vno consistunt corpore, verbi gratia, Dionis: indicat autē & horum quodq; propriam indicationē, & que profectō vt eius quod maxime oium speciale est, ipsæ differentiæ: ob hæc vtilius visum est seorsum de febrium differentijs tractare: quo oibus prius præparatis, sermo nobis hoc loco citra omnem eorū, qui parum recte de ijs scripserunt, refutationem, absolueretur. Reuocemus igitur ad memoriā discriminis earum capita, quod propriam ex vnaquaq; indicationem sumamus. Est igitur vna earum differentia illa, in qua causa adhuc adest febrim creans: aut febris excitata iam desit. Altera vero, qua vel (vt Græci loquuntur) hectica febris est, quæ iam facta est: vel etiā (vt aliquis eorundem dixerit) schetica. Nam, qm̄ eos affectus qui facile discutunt, ἐν ζέσσει græce vocant: qui tales non sunt, ἐν ἐξεί: concedendum est, diucidioris doctrinæ causa, etiā febriū ipsarum eas quæ agre discutunt, hecticas: quæ facile, scheticas nominari. Dicendumq; febriū alias facile solubili affectu esse, perinde vt calfactum in Sole lignum: Alias difficile solubili, veluti quod igni eatenus ex calfactum est, vt iam accendatur, & fumum edat. Hæ sunt primæ febrium differentiæ. Quas vbi cum summis primum indicationibus iunxerimus, mox ad magis illis speciales veniemus. Prima enim omnis febris indicatio veluti à morbo est, ablationē eius præscribens. Secunda vero ceu abs tali est morbo, quæ non absolute sublationem, vt prior, sed certam quandā sublationem indicat. Nam cum febricitantes ex intemperie laborant, necesse est sanationem quoq; eorum intemperatię depulsionem esse. Omnis autē excessus per contrarium excessum sanatur. Etenim id quoq; ante est ostensum. Quare febrilis quoq; intemperatiæ excessus per contrariū excessum sanabitur. Est autē febrilis intemperatiæ excessus in caloris abundantia. Huic ergo ad temperamētum via erit per id quod refrigeret. Itaq; si iam præsens febris est, sed causa quæ eam excitauit, iam desit: huc tñ sanandæ eius consilium dirigetur, vt refrigeretur. Quare querenda nobis talis materia est, quæ cum redundante calore paria refrigerando faciat. At si in generatione adhuc febris est: causa quæ eam accendit, submouenda est. Sin pars eius iam genita est, pars in gignendo adhuc est: vtriq; consulendum est. Primum quidem submouendo quæ eam accendit causam; deinde extinguendo quæ ab hac accensa est febrim. Ergo nisi quis ad vnguem memoria teneat, & quæ causę febres generent, & in quo cuiusq; corporis affectu: is nunquam methodo febri prospiciet.

cap. 1. ca. 1. vt. ca. 1.
lib. 2. cap. 6. in fine.

vt. ca. 1. lib. 2. cap. 6. fol. 15.
ca. lib. 2. cap. 1. ca. lib. 2.
caus. morb. cap. 2. ca. lib. 2.
diff. febr. cap. 1. ca. 1. aph.
com. 1.

et lo. aff. cap. 2. 6.

* eucasian*
* γιγνώσκ. i.
genita

Deratione

A Deratione curandi febrem diariam ex meatuum constipatione in calidis & siccis naturis; ac aduersus
eos, qui hac febre correptos tridui inedia excruciantur. CAP. 2.

Dictum nanq; est in ijs corporibus meatuum constipationem febrem excitare, in quibus quod transpirat halituosum non est (Atmōdes Græci dicunt) cuiusmodi visitur in ijs qui boni sunt succi: sed mordax & acre, fumo fuligini ue nō ab simile. His igitur corporibus saluberrima est ex aqua dulci, & temperata lauatio, tum frictio que rarefaciat, & exercitationes mediocres, & victus, qui dulces efficiat succos: Aduersissima vero sunt lauatio frigida, & aluminosa, & lauationis abstinentia, & exercitatio acuta, & frictio vel planè nulla, vel dura, & victus mali succi, & vigilie, & ira, & tristitia, & cura, vstioq; in Sole, & fatigatio. Verum de reliquis post dicā. De stipatione vero meatuum, vnde digressus sermo est, liquido scire licet solam eam, si reliqua oīa desint, accendere febrem posse. Si itaq; eiusmodi naturas à cōuenientibus sibi lauationibus prohibeas, protinus febricitant. Vidisti aut̄ profecto, quo tempore Romæ nobiscū egisti, aliquos ita laborare. In quibus qui mirificā diatriton transmittere eos in cibi inedia censent, ipsi difficillimās febres faciuntq; protinus in primā accessionis inclinatione, in balneum eos ducere oportebat: ibiq; sinere crebro, si vellent, nedum semel, aut bis lauare. Ego nanq; reliquis oibus omiſsis, eum

Btibi in memoriā reuocabo, qui in aquis aluminosis (quæ Albula vocant) lauerat: ac ex eo cute densata, post cōperat febricitare. Quippe satisfaciet is pro claritate sermonis nostri, veluti exem plum. Sanè hominem inuisebant medici quidam non incelebres, alter Erasistratius, alter Metho dicus. Visum aut̄ est ambobus hominem à cibo cōtinere. Quod tñ nos, cum post illos digressos superuenimus, non permisimus; sed statim in balneum perductum, & tepenti oleo largissime p fufum, tum blandissime perfrictum, q̄ plurimum temporis in calidi solij aqua versari iussimus. Mox egresso, ac frigida ex consuetudine vso, tum sindone cooperto, considerare paululum ad vi res recreandas præcepimus. Postea denuo in balneum perducto, ac rursus similiter tum vncto, tum perfricto, ac in calida morari iusso, dein rursus educto, ac frigida merso, detersoq; exhibui mus cibum, protinus quidem, vt egressus est, atq; aquā bibit, ptisanæ cremorem: dein paruo in teruallo, lactucam, ac post hanc ex simplici albo iure piscium aliquid eorum qui molli sunt carne: cuiusmodi saxatiles sunt oēs, & aelli quos vocāt. Porro non alienū sit, quò nihil narrationi desit, oīa recensere. Tempus anni erat quo hæc agebant, paululum post caniculares quos vocant dies. Homo ipse circiter quinq; & triginta annorū, colore nigello, & habitu corporis gracili, atq; hirt o: tum qui tangentibus etiā cum valeret, manifeste calorē exhiberet mordentem. Vrinæ quoq;

Chabebat abunde flauas: ac si plusculum cibo abstineret, etiam mordētes. Aluus assidue sicca erat, tum quæ excernebat, exigua, acriaq; & sicca. Mores animi ad iram & cogitationē propensi. Ipse pauci oīno somni, & qui ppetuo de vigilijs quereretur. Hic quodam loco, quò negociorum gra tia cōcesserat, Albulis (quæ haud longe aberant) est vsus septima (vt aiebat) diei hora: ac ter qua terq; se lauit, salubriter sibi consuluisse ratus. Hinc quoq; vbi rursus in agrum se recepisset, ac ci bum sumpsisset, & paululum indormisset, venit ad urbē sero vespere: vbi destitutus idoneo bal neo, nocte febricitauit. Cum aut̄ tertia ferè diei hora contemplatū eū medici essent, iusserunt non eum modo diem, verū etiam posterum totum per inediā transigere: quò tertie diei nocte obser uarent. Atq; his dictis abierunt. Nos tum lauato, tū vt p̄dictum est, cibato: ministris præcepimus, si medici vespere venirent, quiescere hoiem dicerent: eosq; statim remitterēt, ac postridie mane redire iuberent. Vt vero abierunt, rursus hoiem simili modo lauatu, ac cibatum, ijs ipsis quæ egi mus, dormire probe fecimus. Accedentes aut̄ mane postridie medici, censuerūt etiam eo die ci bo illi abstinendum, etiam si q̄ maxime sine febris prorsus esset. Illo vero promittente se facturum quod iuberent, scis quantus illis digressis risus sit excitatus: quem nos paulo post superuenientes deprehēdimus. Non fugit vero nec quomodo cum laborante ipso sit actum. Nam qm̄ (inquam)

Dcū valeres, bis lauare solebas, ac medici cibū tibi oīno circūcidunt: nec illis iure in totū obsequen dum esse, & aliquid eorū qbus per sanitatem es vsus, immutandū arbitror. Eo vero putante me sibi suadere vt lauaret qdem, sed non bis: tum paratū se affirmāte quicquid iusserim exequi: ergo (inquam) neq; inediā tolerabis, neq; lauabis bis. si quidem & laborasse mihi videris iam triduo, & calfactus vehementius à Sole fuisse. Propter igitur laborem (inquā) & vstionem, vnā te adijce re lauationem ad duas oportet, ac ter mihi audientē lauari: qm̄ id mihi facturum te pollicitus es. Ille subridens, dura (inquit) imperas. Cæterum, qm̄ stare pacis est iustū, faciam quæ iubes. Quæ vero medici post hæc egere, nostri planè quanto erāt digna risu. Bis iam lauatus fuerat, pransusq; dormierat, cū circa occalum Solis ministrorum quispiā adesse medicos nunciat. Hic vero febricitare se simulat: ac veste circūdatus inuolutusq; quò minus bibisse vinū ab ipsis deprehēderēt, amico cuidam mandat, medicis, siquid percontentur, pro se respondeat. Erant autem de more, vbi inuolutum curiose hominem etiam cum capite viderent, primum illud solenne ipsi rogatu ri, quota hora accessio inualisset. Cum autem amicus respondisset, ferme ne vnam quidē integrā ex quo cōpisset, intercessisse horam: cum horrore ne, an frigore cōpisset, rogant. Eo cum hor rore respondente, tangunt hominem iam corpore propter risum, & operimentum madentem. Itaq; vbi hominem laudassent q̄ sibi obtemperasset, nec quicq; ante tertiā diei accessionem deli

Septima Classis.

gggggg ij quisset:

Gal. methodi medendi

quisset: ob id ipsum (inquiunt) nunc te deseruit horror, estq; sudoris indicium, ac multa humiditas circa cutem: quæ haudquaquam euenissent, nisi inedia tolerasses, & triduum transmississes. Iussis igitur propinquis, liquæ guttulæ illi manarent, diligenter detergerent, ne frigore afficeret: tum mane se redituros præfati discedunt, ne tum quædam post sudores iusto homine nutrirî. Visæ namque sunt illis noctes eo tempore breues: vtiliusq; esse postridie mane nutrire. Digressis igitur ipsis, perfusus sudore iuuenis, ita ut inuolutus vestibus fuerat, in balneum cucurrit, ac tertio lauit: & simili liter est cibatus. Postridie, priusquam aduentarent medici, egressus domo dedita opera est, ne se deprehenderent. Itaque cum paulo post venirent, & egressum intelligerent: mirati inter se sunt, quid tandem hominem egredi subegisset iam bidui passum inedia. Ergo si hoc vno male ab eiusmodi medicis ægri afficerentur, quod pluribus diebus in cubilibus detinerentur, cum liceret sine interpestita hac inedia multo citius ad consuetam vitæ munia redire: esset profectio vel id pergrauæ. Verum longe grauius est quod accidit. Cum enim memoratæ naturæ, ubi sub tali victu reguntur, grauissimis occupentur febribus: qui hunc iniungunt medici, nihil mihi à carnificibus differre videntur. Non enim veluti qui humidi, ac boni succi sunt, ubi in febris diaria transmittere mirificam

lib. 10. cap. 5. f. 9

comprehensam: immo ex longiore inedia acerrimis acutissimisq; corripuntur febribus: à quibus promptus est in heclicas transitus: atq; ab his rursus in torridum marasimum. aut si os ventriculi facile iniurijs patet, & in eum qui Syncopen, id est animi defectum infert. Audisti enim subinde nonnullis talium medicorum dicentem me, licere ipsis euidenter intelligere quantum mali committant, dum eiusmodi naturas in inedia custodiunt, si velint, dum sani omnino sunt, biduum eos inedia iubere tolerare. Cernent enim illico febricitantes, idq; ob nullum profectio aliud quam famem. Siquidem cui nec suberat prius quicquam in corpore quo grauaretur, nec quicquam illi interim accessit extrinsecus noui, is plane ex inedia febricitauit. Quando enim (ut dictum est) non vnus, alter uel sic intemperatorum, sed plane omnes ubi inedia tolerarunt, & balnei solio abstinerunt, febris corripitur: ne uel leuis quædam amplius relinqui nobis suspicio potest, quasi ob aliud quippiam & non inedia febricitarint. Quibus namque in corporis temperatura sicum præualet humido, & calidum frigidum, his corporis habitus gracilis, hirsutus, & nigrior est, ac reliquis tribus intemperamentis quæ hoc sunt minus calida, tactu calidior aduertitur: plurima quoque his flaua est bilis, vrinæq; ac deiectionis bili saturata, & pulsus magni, & somni leues & pauci, & animi impetus vehemens. Ergo recte horum Hippocrates tum generalem victus formulam, cuiusmodi esse conueniat, tum quot ac qualia symptomata in eiusmodi homines incidant, non solum ubi totum diem in cibi inedia transegerint, verum etiam ubi altero cibo, qui pro prandio datur, abstinerint, prodidit. Quippe in sexto de populatim grassantibus morbis, ita inquit: In calida natura refrigeratio, aquæ potio, quies. In libro autem de acutorum victu, quæ aliqui Gnidij sententijs adscribunt, cum de ijs disputat qui solitum prandium dimittunt, etiam huius naturæ hominum meminit Picrocholus eos græce, quasi amaræ bilis homines, ab redundante, succo nominans. Habent vero eius verba se ad hunc modum: Sed & qui his die comedere consueuerunt: si non prandent, ægrotant, tum imbecilli & infirmi fiunt, ac timidi ad quoduis opus. prætereaque cordis dolorem, sentiunt. Siquidem suspensa illis viscera videntur, & calidum, pallidumq; mingunt, & deiectionis vriritur. Sunt præterea quibus os ventris amaricat, oculi cauantur, tempora saluunt, & extremæ partes frigent. Hac ubi prædixit, mox alia quædam, tum de cena, tum de nocte, ad finem sermonis ait, huiusmodi notæ homines (quos Picrocholus vocat) tum vnicum in die victum, tum inedia, & alios homines difficilius ferre: vnam nimirum in eo libro exponens partem eorum, quæ in sexto Epidemion monuit in vniuersum: nempe quod ad victum spectat. Nam refrigeratio, quam calidis naturis frastit, efficit cum ex alijs quibusdam, tum non minime ex cibi exhibitione. Qui namque originalem temperaturam parum moderatam habent, horum insitum calorem, si squalens acerq; est, cibi mitiorem minusq; mordentem reddunt. Sanè illud non latet, & boni succi, & exquilita debere esse, quæ his exhibeantur, nutrimenta, non tamen ea quæ boni succi, propterea quod exiguum huiusmodi substantiæ in se habent, nominentur, ac nutrire nequeant: immo quod vtile plurimum in se contineant. Sunt namque & maluræ, & brassicæ, & betæ, & lactucæ, & deniq; omnia olera, & fructus, nutrimenta, cum substantia in his habilis ad alendum contineatur. Verum sicut in his exiguum est quod nutrit, non exiguum quod est inutile: ita in pane puro, & ouis, & carne, & alicui plurimum est quod nutrit, minimum quod est inutile. Quod si id inutile quod admistum vtili est, præterquam quod non nutrit, etiam acrem, aut acutam, aut acerbam, aut amaram, aut deniq; vitiosam quampiam qualitatem habet: non modo non proprie nutrimenta sunt, sed etiam medicamentosæ facultatis non parum in se habent. Expedi igitur tales homines illis nutrire cibis, quicunq; nec medicamentosam vllam sensu perceptibilem vim habeant, sed nec ipsum quod nutrit plurimum: quando hoc quoque si exuperat, vitio non caret. Principio namque nec quæ in ventriculo eorum agitatur concoctio est exacta; nec, si ventriculus ea superet, quæ in venis obitur, est absoluta. Quod si hic quoque haud magnus sit error, saltem tertiam (quæ singulis partium propria est) difficile fuerit in omnibus illis rite perficere. Conueniet profectio huic, & ut frigidum humidumq; quoddam modo

lib. 10. cap. 5. f. 9
lib. 10. cap. 5. f. 9
lib. 10. cap. 5. f. 9

lib. 10. cap. 5. f. 9
lib. 10. cap. 5. f. 9
lib. 10. cap. 5. f. 9

B

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Αλ. ηροτα
τοις. i. sicillu
mis.
† ας τδν συκο
πιδν. i. in syn
coposum. lynn
coposus at ma
ralmus nō ins
fert syncopā:
imo fit vbi q
iā syncopafue
rit correpti, ve
hementiā qdē
periculi euas
rint, relictu
m ipsi fuerit
aliqui syncopo
se affectionis.
† Nō est in an
tiquis.
* θυμὸς. i. ira.
† πρὸς τὰς κνί
δεις ὑπόμειψ
επιγράφουσι.
aduersus Cnris
dias snias ins
scribunt.
† καὶ ἐν ἀγίαν
i. dolorē i ore
ventriculi.
* vtrius, nec in
Græco est εκέ
plari, nec forte
addendum.
* πάλαι οὐκ
i. palpitant.

* ὀπίσθια
† ἄμν. i. acidā

ei nutrimentum

A ei nutrimentum exhibeas, ubi corpus tum calidius, tum siccus solito est redditum. Quare cōmo-
 dissimum huic est ptisana cremor ad vnguem coctus, in quo nullum sit superfluum condimentū:
 vtpote qui & refrigerare, & humectare, ac sine siti seruare hominem potest: cum eo q̄ nec hali-
 tuosum, nec humidū, nec siccum detinet excrementū. Voco halituosa quæcūq; per cutim foris
 effluere sunt apta: Humida, quæ per vesicam: Sicca, quæ per aluum. Quippe à vincti in singulis
 eorum substantia, noia ipsis imposui. Quod aut nullum horum retinebit ptisanæ cremor, manife-
 stum est. Quæ, n. per aluum excrementorum deiectiones sunt, eas adstringentiā retinere solent:
 Quæ per vrinas, & vniuersam exeunt cutim, hæc detinent ea quæ exiguis meatibus inhærent:
 Emplattomena vocant: p̄terea quæ valenter adstringunt, ea Stryphna Græci vocat. Ptisana vero
 nec exiguis cutis meatus obturandi, nec adstringendi vim habet vllā. Ac q̄ non adstringat qdē,
 vel gustus ipse docet: cuius vnus est pprium, quod adstringendi vim habeat, discernere. Quod
 vero nec cutis meatibus lentitiā crassitudine ue sua inhæreat, id ratiocinari ex alijs eius effecti-
 bus est promptum. Nā siue fordidū corpus extrinsecus ptisana defricet, vtiq; sicut aphronitru,
 & mel deterget: Siue ex ventriculo p̄ vomitū educere mediocrem pituitam velis, nihilo minus
 multa vtilem ptisanæ cremorem experieris. Ad ditum tñ in dictionem est, mediocrē: qm̄ si multa
 & vehementer glutinosa, & crassa pituita sit, hanc radícula ex oxymelite, non multa, aut ptisana
 detergere est habilis. Est sanē & multa ad omnes ante dictas expulsiones idonea: verum nec si-
 tim restinguit, vt ptisana: & in amara bili abundantibus naturis, facile vertitur in bilem. Opti-
 mum igitur (vt prædiximus) in eiusmodi temperamentis nutrimentum est ptisana. Proximum
 ab hoc alica, cui paululum aceti sit adiectum. Tertium, quæ sine aceto liquida est, non crassa:
 qualem nonnulli preparant assimilem puli: Iniecitisse vero huic, dum coquitur, aliquid porri sa-
 tius est. Nam quod tum anethi, tum salis aliquid necessario habebit, neminem later. Quinetiā in
 furno coctus panis utilis est cibus: sicut etiam ē piscibus saxatiles oēs: Nec ipsis minus aselli: nisi si
 prope lacum, aut magnum flumen, quod in mare decidat, depasti, humidam magis glutinosamq;
 habeāt carnē. Proxime asellos sunt solea, & torpedo, itemq; lupus, & mulus, post mugil ē pelago.
 Omnis aut piscis deterior est, qui prope lacum qui mari coniungitur, aut magni fluminis ostium
 pascit. Ex volatilibus aut optimi sunt perdices, ac montani oēs p̄sseres. Ab his gallinacei, & pha-
 liani, & iuuenes colibæ. Sed ne hæc tñ intus claudendæ, cum excrementosa sint oia quæ exer-
 citatione carent. Excrementosa vero non minus sunt, tum lacustria, tum palustria oia. Quo fit, vt
 etiā ex ipsis suillis carnibus optima sit montana. Ab his deinceps hæedi sunt. In oibus iam dictis
 fugienda, tum vetula, tum recens edita, sunt. Illa nanq; duriora, concoctūq; difficiliora sunt: hæc
 immodice humida, & excrementosa: ac potissimum quæcūq; ex animalū generibus sunt, quæ
 naturaliter humida sunt, vt oues, suesq;. Verū de oium ciborum facultate alibi præcepimus. Nunc
 veluti alia in hoc opere, sic ista quoq; exēpli causa sint dicta. Siquidem p̄positū nobis in hoc est,
 non tanq̄ in ijs quæ de alimentis, & medicamentis scripsimus, materias inuestigare, sed solas fa-
 cultates generales. Nihil aut profectū referat, generales ne facultates, an vniuersales, ipsas appel-
 les. Reuertamur ergo rursus ad p̄positum. Quibus acre aliquid quotidie trāspirat, ij, si cutis ipsis
 stipetur, prompte febris corripuntur. Stipant vero hanc tum quæ adstringunt oia, veluti paulo
 supra memorauimus de Albulis aquis: tum quæ lentitiā crassitudine ue sua exiguis meatibus
 inhærent. Aliq̄ aut ipsius cutis immoderatio siccatas exiguis ipsius meatus densat. Proinde q̄
 cenante in balneo vtebat, hunc, nos vidisti, quo tempore inæqualitatē sentire se quereretur, vti
 vetuisse. Simili modo & qui largo vino, cum oleo exiguo vtebat: item, qui lentiscino, tum cum
 densitudinem sentiebat, hunc quoq; de cetero (vt scis) vti phibuiimus. Inhibuimus non minus &
 eum qui quotidie insolabatur, & eū qui puluere vtebat. Alteri vero qui iam ad inæqualitatē fe-
 brilem puenerat, vehementiā remittere frictionis iussimus. Iam alium (vt scis) curauimus mirantē
 quo pacto vna lauatione, ac debita frictione horridam eius multorum dierum inæqualitatē dis-
 soluerimus. Vtebatur aut & ille adstringente oleo: hoc inquā iure propter alios vsus celebri: Hi-
 spanum vocant. Hoc igit mutantes, ac Sabino tum pinguius, tum molliter vberius perfricātes,
 ac bis lauantes, illico sanum reddidimus. Non solum igit hæc oia vitanda ijs sunt, qui humidum &
 fuliginosum ē corpore exhalant: sed etiam quæ glutinosum, & quæ crassum gignunt succum: qñ
 hæc paruis meatibus inherentiā transpirationē morantur. Retinent non minus (vt dictum est)
 transpirationē, & quæ cutim immodice siccat. Multos siquidē talium cū Sole vterent, alios vero
 cum vberiore nitro, alios cum sale, aut exercitatione multa, aut frictione dura, p̄terea frictione
 sicca, (Xerotribian vocant) & calidis fomentis, & puluere, & horū occasione quotānis agro-
 tarēt, ipse testis es, vt ab his phibitos, multis iam annis sanos seruauerimus. Sunt aut merito ei-
 usmodi præcepta, tum valentium, tum eorum qui de valetudine querunt, cōmunia. Non, n. ei quæ
 iam facta est febris consulunt: sed ei quæ nunc in generatione est, prospiciunt, tollendis. I. ijs, quæ
 illas excitāt, causis. Quippe quæ adhuc in generatiōe febris est, dum auferi causa, ipsa vnā interit.
 Quare quæ in libris de sanitate tuēda de eiusmodi tēperamentis sunt pdita, ea oia ad eos q̄ febrici-
 tare incipiūt, siue id sanationē appellasse oportet, siue puidetiā, sunt trāserēda. Siquidē sanamus
 id febris qd̄ iam inuasit, enā si exiguū est. Prospiciamus neqd̄ amplius pueniat, adimētes causam.

Septima Classis.

ggggggg iij De curanda

Vit. Ca. p. t. alim. facult.
 cap. 5. E. ca. in lib. t. p. 5.
 cap. 5. ca. Nip. p. t. uic.
 num. 18. 29. ca. 30.

Vit. in l. t. cil. 60. ca. 2.
 fol. 37. g. cl. 55. 2.

† Ita hñt antiq
 codices vt Lir
 nacer vertit.
 Imp̄si tñ ad-
 dūt x̄p̄m̄ i. d. i. d. i.
 d. i. d. i. d. i. d. i.
 butionis gra-
 tia. Vidi porro
 hæc verba in
 margine codi-
 cis antiquissi-
 mi reposita vt
 glossena ac de
 claratio cur a-
 cetū adijciat.
 * s̄p̄o d. i. auis
 culæ.

* In antiquis
 nō inuenitur.

C

D

Gal. methodi medendi

De curanda febre Diaria ex uisione, ira, refrigeratione, uigilijs, tristitia, curis, ac lassitudine. CAP. 3. **E**

Veluti uero iam dictarum maxime naturarum, & cum ualent, & cum de se queruntur, illud commune consilium est, ut fluxile & transpirabile undique corpus reddatur: ita illud quoque, ut tum uigilias, tum iram, tum tristitiam, tum curam, tum uisionem, tum frigus, tum lassitudinem fugiant, cum promptissime post hæc, eiusmodi temperamenta febri capiatur. Sanare uero ea quoties ex aliqua dictarum occasionum febricitarint, oportet, partim similiter ipsos quos ex stipata cute laborare diximus, partim dissimiliter. Quippe in prima accessione inclinante ducendi in balneum omnes sunt: tum pinguius simul ac molliter fricandi, quidem, qui ex aliquo quod cutim adstrinxit, laborant: sicut dictum est. qui uero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi, sed parcius: lauandi autem uerius. Respicendum uero semper ad uirtutis modum est in omnibus eiusmodi auxilijs. Atque ira quidem, & tristitia, & uigilia, ac cura, nec frictionibus, nec lauacionibus multis indigent. Sed omnibus qui ex eiusmodi occasione febricitarint, oleum infundendum tepidum large est, cui minime adstringens vis insit: tum paululum fricandi, atque ex consuetudine lauandi. Uisionem uero protinus ab initio refrigerationem desiderat, tum crebriorem lauacionem: minime uero aut oleum largum, aut crebram frictionem. Sint autem quæ refrigerent, & rosaceum, & omphacinum, quod etiam (arbitror) omotribes, id est crudum oleum nominant. Utiliora uero ex his sunt quæ nihil in se salis omnino habent. Efficies hæc magis frigida, si ita uas in quo continentur, in puteo suspendas, ut aquam tangat. Præterea si defluxus frigida aquæ uasi se illidat, magis humorem refrigerat. Quod si largius refrigeratam cupis, uas niue circūdabis. Infundere autem incipiti, sublata in altum manu, per mediocrem lanam modum oportet. Hæc usque ad inclinationem faciens, in balneum duces. Si uero qui memorato est temperamento, de quo omnis hic sermo est, ex frigore febricitet, etiam ducendus ad balneum in remissione is est. Si autem cum grauedine & destillatione febricitet, priusquam hæc concocta sint, lauandus non est. At qui ex uisione febricitant, ipsi uel cum hæc adsint, lauari debent: ueluti in libris de sanitate tuenda ostendimus. Post lauacrum uero, ipsidem quibus ante, madefacienda amborum capita sunt: eorum quidem qui ex uisione febricitarunt, refrigerantibus: qui ex frigore, calfacientibus. Sunt autem & hæc post balneum mediocria: cuiusmodi irinum est, & nardinum unguentum. Verum de his immorandum pluribus non est, præsertim in libris de sanitate tuenda iam proditis. Sed suffecerit dixisse reliqua simili modo in febricitantibus esse facienda, quemadmodum in uisionem & refrigeratis citra febrim, facienda præcepimus. Non tamen quouis tempore lauandos febricitantes esse, sed in accessionis remissione. Præterea qui ex uisione febricitant, ipsi intendendam quæ ex refrigerantibus constat, curationem esse: ipsi uero qui ex frigore, eam quæ ex calfacientibus consistit, remittendam. Reliquum autem fuerit, ut communitatem ac differentiam in uictu omnium comprehensarum conditionum in proposito temperamento, ubi febris diaria laborat, exponamus. Omnium igitur communis uictus species esto, quæ & boni sit succi, & concocti facilis, & quæ nusquam exiguis cutis meatibus inhæreat. Sed ipsi qui exusti sunt, cum eo quod refrigeret & humectet. Pari modo ipsi quos ira male habuit, lis uero qui refrigerati fuerunt, cum eo quod calfaciat modice. Lis qui per uigilio, & tristitia, & nimia cura sunt affecti: quod humectet ac somnum conciliet. Ad eundem modum ipsi qui fatigati sunt, magis nutriens. Lis qui refrigerati sunt, minus nutriens. Reliquis quod medium sit amborum. Vinum uero ipse conscius es omnibus me eiusmodi naturis concedere: sed quod tum aspectu, tum uiribus sit aquosum. Id enim ad omnia utilius quam aqua est, utpote quod & concoctionem iuuat, & uirinas ac sudores prouocet. Constat autem & Hippocratem non in diarijs modo febribus, uerum etiam in acutis, ex ipsi quæ de acutarum uictu prodit, uinum dare. At in sexto Epidemion, siue ipse sit, siue Thessalus eius filius, uinum calidis temperamenti prohibet: idque non modo cum febricitant, sed etiam per sanitatem. Quippe in calida natura suadet tum refrigerationem, tum aquæ potionem, tum quietem. Nisi forte copiosius utendum esse aqua quam uino eiusmodi naturis suadere eum dixeris: quæ admodum nonnullis placet. Hoc igitur seorsum per se disquiratur. De potionem uero frigida decidendum. Ego igitur censeo eius generis naturas, & dum ualent, eiusmodi potionem magno opere iuuari: nec in diaria febre, ipsi quibus in usu fuit, eam circūcido. Siquis uero non assueuit, huic per febrim dare non inceperim, nisi pristina plane sanitate prius reddita. Quod si uel propter timiditatem, uel propter consuetudinem à pueris, uel falsam opinionem, frigidam timeat: tum opere homini persuadeam, obseruans in æstate cum æstuat, tum oratione post opus. Nam ubi post usum eiusmodi potionis liberatus statim ab urendo æstuat, quod est, uisusque firmiorem ex eo stomachum quam ante habere, tum uentriculus illi biliosum deiecit, & probe concoxit, ac corpus, cum ea iterum iterumque usus fuerit, reficitur, tum uero alijs quoque ei indicatis, quibus simili ratione contuli, exposuerim primum quidem, illud esse omnium longe uerissimum, quod contraria contrariorum sunt remedia. Proditum autem mihi de hoc prius est: mox illud, quod temperamentum eius sanitatis symmetriam egressum, morbo est propinquum. Tum quod sanitas eiusmodi corporum dubia est, ac potius in affectu, quam schelin uocant: quam in habitu, quam hexin. Præterea quod si boni temperamenti esset, hoc illi omni studio tuerer: cum uero uitioli sit temperamenti & natura, in melius immuto. Porro dictum & de his subtilius est in libris de sanitate tuenda. Vnde nec immorandum

* Ap. Diab. s. i. affect. tionis

502. q. 102. is.

A dum mihi hic multis est eos imitanti scriptores, qui cum pauca prorsus sciant, ipsa in oibus libris inculcant. Id. n. non multa est docere, sed multa scribere, & multas chartas consumere, cum liceat paucas: ac multum temporis nulla necessitate contere. Itaq; nec notas diariarum febrium hoc loco describo, utpote iam prædictas mihi in secundo de crisi propemodum vniuersas: sique vero reliquæ fuerunt, etiam in primo de febrium differentijs proditas. Quinetiam in libris de pulsibus, quantum ex ipsis sit utile, exposuimus, soli (vt scis) omniū qui ante nos fuerunt. Idq; adeo (arbitror) clare, vt nec puerum quod tradidimus, lateat: cum Archigenes (vt ostendimus) nō do cuerit, sed deblaterarit plurima tum in opere de pulsibus, tum in eo quod de febrīū significatio ne inscribit. Tanq̄ autem eum, qui in aluminosa aqua se lauit, medici vsq; in tertium diē cibo abstinere iusserunt: ad eundem scis modum neminem eorum qui vel exusti fuerunt, ¶ vel alia qua-
 † Addūt antiq cod. non nota dicitur. i. & q fatigati fuerūt

B die ad vesperam eos qui diaria febris laborarunt, lauimus, tum vel magis in secundo, immo etiam in ipso tertio, ceu paulo ante diximus de eo cui stipata cutis fuerat. Verum hanc causam rarerer vidi febrem accendere: (itaq; etiam hanc maxime tractandam desumpsi) vstionem vero, & lassitudinem, & cæterorum singula planè sæpe. Vidisti autem eos omnes quarto die mane ad solita redire munia: ac medicis, qui ipsos tertium diem prorsus in cibi inedia exegisse fuerant opinati, occurrere. Itaq; etiam miranti tibi ac querenti quid demum causæ esset, cur vel nunc saltem eiusmodi medici ab ijs, quæ perperam opinantur, non recedant: conuenienter (vt arbitror) respondi, q̄ neq; veram speculationem noscerent, & nunc eam incipere discere erubescerent. Aliqui tñ (veluti consentitem aliqñ ex ijs quendam, idq; cum lachrymis, veritatem nobis solis audiisti) nec vitæ sibi necessaria aiunt affutura, si qui eos scire aliqd existimant, discentes iam videant. Verum tu hoc semel audisti: Deos aut omnes testor, multos id mihi sæpe soli confessos, idq; lachrymantes, ac infelicitatē suam deplorantes, q̄ sub malis præceptoribus tempus perdidissent. Iuroq; tibi rursus deos, illud quoq; mihi persæpe à cōdiscipulis dictum esse, cum essem adhuc ætate adolefcens. Nam cum mihi mos esset, vbi aliquis me de se cta aliqua num sana esset percontaretur, di-
 † Addūt antiq cod. dicitur. i. i. facultatē vel

C cere, me respondere nō posse, nisi reliquorum oīum dogmata didicissem, ac ¶ methodum quam-
 † peracutus
 * Al. tenuiss. mo

D ris tempus differas, nisi inter inītia conieceris circiter quotum diem in vigore morbus sit futurus. Sed & insanire Hippocratem dicunt, qui hæc scripserit. & tamen nos opere ea ostendimus, omnia potius putāt, q̄ posse quempiam in prima aliquando accessione certam notitiam affectus ipsius ægrotantis habere. Ego vero nec in omnibus ægrotantibus fateor exacte me scire in primo die affectum, nec vllam diariam me febrem posse fugere, at vero vt nihil in victus ratione primis saltem diebus pecces, hoc satis est, si discernere diariam à reliquis queas. Ac propterea quarto die, in quo illi hominem quem iam siccarunt, primum nutrire incipiunt: nos ad consueta dimittimus: ac à diarijs in acutas febres transitum fieri hac victus ratione prohibemus: cum si quis aliter cibat, excipientem necessario iam dictas naturas ardētissime febres. Sunt. n. alix nature, quibus aut nihil, aut non magnopere in cōmodo tot dierū inedia: sicut è diuerso alix, quibus non modo innoxia, sed etiam utilis est trium dierum inedia. Verum de cæteris naturis post decernā. Propositum vero nunc nobis ab initio temperamentum inedia in summum ducunt discrimen, in quacuncq; in iungantur febrī, non solum ijs quas modo cōmemoravi diarijs.

Quo pacto diaria febris ex obstructione curanda sit, ut præcaueamus ne in putridā pertranscat. CAP. 4.
E Tenim si propter obstructionem aliquando (vt dictum est) morata transpiratio est: si parua ea sit, qui recte deterferit, secundam fore accessionem vetabit: sin momentanea, non possit
 Septima Classis, gggggggg iij ita

Gal. methodi medendi

Ita promittere. Quod si & multi, & crassi, & glutinosi impacti succi sint: quæ hos excipit febris, fieri non potest ut intra fines diatarum consistat. quando ex necessitate huic in mali succi naturis ea quæ ex putredine humorum accenditur, succedet. Nam in alijs saltem temperamentis, quæ in sequentibus exponam: excitari ex tali causa potest citra humorum putredinem aliqua continentis febris species. Porro capere eiusmodi sermones omnino non potest, qui prius in memoratis operibus non sit exercitatus: ac potissimum in eo quod de febrium differentia inscribitur. Nam ubi obstructio quæpiam mediocris est, ob quam febricitant quibus vitiosus est succus: in primo die, atque etiam secundi aliqua parte, nullum est in pulsu putredinis signum, æque ut nec creditatis in vrinis. Protracta tamen inclinatione, nec amplius pro ratione, sicut post summum vigorem inceperat, cedente, suspectus affectus est: veluti et diuerso in quibus ad solutionem festinat, vel halitus aliqui vel sudores exierunt, vel multa bona vrina, cum signis in pulsu bonis: in ijs, pculdubio diaria febris est. Sed quæ ex parua oritur obstructione, ea (ut dictum est) saltim inter initia similis diarijs est. Protracta tamen inclinatione, suspecta reddi: quibus putredinis indicia in pulsu adhuc non apparent. Quippe nisi vitiosus succus penitus transpiret, necesse est putrefiat. Ergo ut transpiret, maiore iam auxilio est opus. Ac si quidem vel puer, vel senex sit, sanguinem detrahere non licet. Inter has ætates: ubi robur egro non deest, secunda vena est, etiã si plenitudinis signa non adsunt. Prestat enim vitiosi succi maiore parte emissã ad detergendas obstructiões accedere: cum alioqui metus sit, si obstructiões liberandis priusquam vacaueris studeas, ne ipsas magis impingas. At soluunt quæ obstructiões, quæ deterforã facultatem obtinent, seu foris cuti sint admota, seu intro in corpus accepta. Periculum vero est etiã ne quæ foras trahunt, vnã cum ijs, quæ obstructiões, etiã aliud quæpiam attrahant: & quæ ab interno sursum ferunt, aliquid secum in ijs, quæ in vasis continent, rapiant. Quod ipsum si tenax sit et crassum, obstructionem plane geminabit, sin aliter, multitudine certe sua non parum oino nocebit. Cernimus. n. aliqui etiam quod multum est, cum simul totum confluit, obstructiões herere, infirmitatemque non minus, quam ea quæ glutinosa sunt & crassa. quod si per meatus angustos est transitus, multo perfectio magis retineri. Quod igitur & his iter liberum, & ijs quæ foris admouentur, attractio tuta sit, vtilissimum est corpus inanisse. Quinetiam fumosa fuliginosaque succorum excrementa quæ transpirant, succis ipsis imminutis pauciora restabunt. Quare inde quoque minor red-detur febrilis calor, sic ut foras transpiret, si exigue obstructiões sint, queat. Ergo cum suspicio erit cutim esse ex obstructione oclusam, (id quod tum ex eo conijcies, quod non fuerit in prime accessio nis remissione vacuatio satis magna, tum quod similis sibi perdurauerit remissio) si homo ex nulla manifesta febricitauit causa, etiã certius argumentum obstructionis habes. sin ex euidenti aliqua causa, fieri potest, ut due simul coierint cause, nam si altera tamen causarum, nepe quam externa impressit, subisset, imminuta remissio fuisset cum sensibili alicuius expulsiõne. Haudquaquam igitur differendum est: si sanguinis aliquid vita laborantiu mittere. si tum ad virtutis, tum ad obstructiõis modum proportionem. Discernet autem obstructionis magnitudo ex ipsa magnitudine febris: ut quæ ex maiore obstructione maior, ex minore minor incidit. Vbi vero modice vacaueris, haud multo post aut nutrimentu aliquod, aut pharmacu ex ijs, quæ detergeant, exhibebis. Sunt porro non multa, quæ in febribus id prestent. Sed, sicut dictum prius est, in alimentoru ratio sunt pristana, & mulla: in pharmacorum, oxymeli, & quæcumque incoquere in mulla licet, ceu calamintã, & hysso, & origanum, & serpillum, & irim, & apium. Verum hæc oia iusto sunt calidiora, ideoque febres accendunt, ita utique ut vinu. Oxymeli vero solu nec febres accendit, & strenue deterget sic, ut ea quæ glutinosa crassaque sunt, dissoluat, & meatus obstructos liberet. Porro inter mullam & oxymeli medium locu habet quod Apomeli graece dicitur: cuius plurimus in Peloponneso est vsus. Non immerito arbitror & saccharu inter hæc numerandũ. Ex hoc victu seruabis quantum de febrili calore minuitur. Erenim si tertio die mane videris minimu esse quod de febre relinquit, ac neque putredinis humoru in pulsu nota sublit, neque in vrina creditatis, suspecta vero hora, qua primo die febris occupauit, extra meridiem sit, audacter hominem quocumque lauabis, longe ante sextam horã. Abunde tamen sit, si intra tertiam horam lauationem compleueris. Ad eundem modum & si decimam horã suspectam habueris, usque ad septimã laues licet: cum tres equinoctiales horas quatuor ue inter balneum accessionisque ipsi interponi, abunde sit satis. Debet autem in balneo corpus prius vnctum ac moderatissime frictum, mox detergeri extrinsecus, abluique. Sanè detergentium materiam expositã habes in comenarijs ijs, qui de medicamentis sunt conscripti. Deligenda vero semper sunt, quæ ad rem propositã sint accommodata. Quippe distincta in his sunt, tum quæ magis, tum quæ minus detergent. Sed & nunc exempli causa pauca dicemus. Moderatissime detergent tum erui farina, tum hordei, tum fabaru, preterea mulla quæ sit aquosa. magis vero quam hæc, iris, & panacis radix, & aristolochia, & mulla quæ mediocri est mistura: veluti etiã hac magis, quæ meracissima est. Fit hæc vbi mista meli exigua est aqua: sic ut liquatum mel exiguos cutis meatus facile ingredi possit. Possunt autem vel hac magis detergere tum spuma nitri, tum nitrum ipsum, tum aphronitru. Sit autem nitrum oportet, quod ex tenuibus partibus constet, cuiusmodi Berenicium est: Si vero lapidosum sit, vti id leuigarique diligenter debet. Mel autem purissimum, acerrimumque, cuiusmodi est Hymmetium. Est autem & sapo ex ijs quæ maxime detergere valeant. Atque hæc satis multa detergentium materia exempla sunt.

† Antiqui codices addunt vos r i s e i, vel madores,

* In A. C. Greg. legit. in opparroua. soluit obstructione. * At. i. i. vel

† sanguinem

lib. ij. cap. 10. b.

ist. de p. t. ro. m. g. f.

A pla sunt. Tempestiuū. n. est iam ad ea quæ post balneum adhibentur, accedamus. Sunt autē ea mīnime multa. Nam præter aquam, quæ parum apij incoctū in se habuerit, nihil his est offerēdum. Licet quod inter balneum & suspectas horas spatium erit, trium fore horarū conijciamus, si vero circa vesperam, aut duabus horis citius q̄ primo die accessio inuadet: tum lauillē mane liceat, tū cibasse, sed tantū piffanæ cremore. Deinde si suspectæ horæ nihil prorsus afferant, & lauare rursus si velit licet, & cibare, ad eas quas diximus considerationes intento. Sin aliquid eueniat, & cōferendū id est cum accessione quæ primo die inciderat, & tum vrinæ considerandæ, tum pulsus sunt. Quæ omnia profecō mediocria apparebunt, vbi exigua relinquitur obstructio. Quare ipsum & lauabis quarto die, & cibabis, ad iam dictas considerationes spectans: sperabisq; nihil q̄to die superuenturū. At si magna obstructio facta sit, ea febris ex diariarū genere non erit. Quare in proximum differatur liberum, cum in hoc de diarijs tantum agere statuerimus.

De Diarijs febribus, quæ superueniunt cruditatibus ciborum, CAP. 5.

Q Voniam igitur diariæ febres in propositis corporum temperamentis sæpenumero et ciborum cruditatibus succedūt, proximum fuerit de ipsis differere. Ergo pessima quidem in eiusmodi temperamentis cruditas est, citissimeq; febrem accendit, in qua cibi in nidorulentam & fumosam qualitatem corrumpuntur, quando ea quæ in acidam vertit, vt raro talibus naturis contingit, ita minus nocet. Dicemus autem de vtraq; seorsum, incipientes ab ea quæ sapius his incidit, & magis lædit. Ea est (vt diximus) nidorosa quædam ac fumosa. Quæ vtiq; si alius lubrica est, minus est noxia: sin adstringitur, grauis est. Siquidem ex adstrictione eius, vitiosæ naturæ in febres prompte incidunt, ac potissimum cum neglecto consilio in lectulo domi manendi, ad solita conuertuntur opera. Febricitant autem nonnulli & ex ijs, quos diarrhoea ex cruditate male habet. Quibus vtiq; non minime proritur febris ex desurgendi frequentia. Quod si etiam rosio, aut dolor, aut calor immodicus in ventriculo & intestinis sit, hinc vtiq; vel longe magis affectio febrilis increfcit. Est autem eorum, quibus clausa aluus est, et quibus fluēs, non eadem sanatio. Itaq; et seorsum de vtriusq; agetur. Apparebit, n. sic tractantibus non solum quatenus differunt, sed et quantum ambobus sit cōmune. Si igitur ea tantum quæ corrupta fuerit, vacuata esse videntur, tum lauandum, tum nutriendum in remissione febris est: sed ijs quæ circa ventriculum sunt, prius consulto. Sin ita multa inanitio aut prius facta sit, aut nunc etiam in homine duret, vt virtus iam defessa sit, satius est omiffa lauatiōe cibare: sed consulto prius ijs quæ circa ventrem sunt. Consultetur ita laborantibus, si modo vacuatio amplius non duret, fomentis ex oleo & absinthio. Expediit autem tingi absinthiū, quo minus nidore offendat, feruenti aqua.

* κακόχυμος
† ουνκυσανος
μείνς άντ ός
της πυριώος
δους διαδής
στωσ όυχίμια
κακτόύ πλάσ
δους τών έσνα
σάσων. i. qbus
vtiq; nō minj
me increfcit af
fectio febrilis
& ex surgendi
frequentia.
* ή μβροχί

Q si quis morsus, aut doloris sensus in ventriculo adhuc superlit, incingi illi peniculus post fomentū debet, qui vel siccus & calidus sit, vel ex oleo, in quo absinthium incoctum fuit, madēs, ac plurimum expressus. Satius aut fuerit, si nardini vnguenti, quod curiose sit factum, facultas sit, ex eo peniculum eodem modo imbutum ventri incingere. Iam multo etiam satius sit, si purpura marina is sit: atq; etiam longe optimum si optima sit Tyria. Quippe tenuiorem adstringēdi vim habet tum ea purpura, tum optima nardus, ita vt vis earum siccando, calfaciendo, ac robur inferēdo, in corpora quæ circa ventriculum habentur, alte penetrare possit. Quod si os vētriculi (quod stomachum appellare solemus, abutenes nimirum appellatione) imbecillius sit: et tanta portioe chix mastiches in nardino tunfa, vnde sordium crassitudo existat, madefactam ex eo purpuram imponemus. Esto autem abunde calens talium quodq; cum primum imponitur. Quippe quæ tepida sunt, omnia ventriculi firmitudinem dissoluunt. Non aut te fugit solere me vnguenta calefacere in vase duplici: vtiq; coniecta prius in vas maius aqua feruente: quando aliter calefactis vitatur eorum facultas. Cæterum fluente adhuc aluo, vtilius est optimo recenteq; melino, simili modo quo nardino vti. Vtile aut ad omnia talia est & mastichinū. Non in postremis accommodata sunt eiusmodi ventriculi affectibus & vnguenta ea quæ ad gratiā delicatarum mulierum fiunt. hæc in quā pretiosa, quæ Romanorū luxus videtur inuenisse, appellationesq; Romanas dedisse nominant, n. tum spicata, tum foliata. Si vero qui affligitur, cinctum non patitur, siue ob cōsuetudinem, siue delicias cingi recuset, licet cerato idē efficias. Est autē in eiusmodi vsum optimum, quod ex cera sit Tyrhenica in vnguento nardino liquata, & cui postq̄ refrigeratum est, aloes ac mastiches mollissimus puluis est admistus. Debet autem singulorum hic esse modus: ceræ ac nardi partes pares: aloes pars octaua: sic et mastiches: vel (si placet) huius paulo aliquid plus.

† In antiqs ita
legij φυχόσση
και πυρ όσση ή
κινρωτή id est
cui postq̄ refri
geratum est ac
dentalium, &c.

Q si cerato aliquid est sumptuosius his vnguentis admisceas, præstantius medicamentū habebis. Si aut ventriculus intus vrit, ita vt affectus quidā phlegmonē similis in eo consistere videat, vtilius est ceratū quod ex melino conficit. Sunt porro alia medicamēta non pauca. Alia quidē ex cœnāthe, alia ex hypocistide, & balaustijs, & palmularū carne confecta, quæ ventriculo tum refrigerādo, tum vero firmando sint idonea. Florū ergo quod ad rem præsentē sit cōmodissimum, id delige, ijs quas memorauimus considerationibus intentus. Cibādī vero his sunt: fluente quidē etnum ventre, polenta, & pane, quæ græce Oxylope vocāt, qui vtiq; minimū aceti habeat, nō sicuti in dysenteria & diutina diarrhoea præparare solemus. In spargere autem polentam debebis aliās aquæ

Ceratium stomachicum
uidē in h. t. comp. med. lo.
cap. p. 5.

Gal. methodi medendi

aque calidæ vbertim: aliàs, vbi, s. venter adhuc plus iusto excernit, vel mali punici, vel pirorū, vel E
malorum succo, potissimum cotoneorum. Q. si iucundius laboranti erit, etiam decocto ex piris,
aut malis, aut myrtis præparato, polentam insperges. Sin venter non amplius excernit, suffice-
rit tum alica similiter ptissane præparata, hoc est aceti habens paucillum: tum ex ea sine aceto sor-
bitio: tum gallinaceorum testiculi: & saxatiles ex albo iure pisces: præterea fructuum aliquis ex ijs
qui adstringant, vel solus, vel cum pane. Hos vero vel magis est ventre adhuc fluente dabis. Q. si
appetentia careant sic, vt cibos auersentur: (incidit namq; id non paucis eorum quos diarrhœa ex-
cruditate male habet) etiam de medicamento quod ex succo sit cotoneorum, vnum aut duo co-
chlearia danda his sunt: aut si huius copia non est, eius quod ex carne eorum componitur. Tradi-
ta vero eius generis medicamentorū cõpositio est in libris de tuēda sanitate. Atq; ita quidem in
prima remissione, ijs q; ex cruditate febricitant ventre excernente, mederi cõuenit. Si vero om-
nino venter adstringitur: pertractatis prius præcordijs, mox toto ventre, considerabis diligenter
num cibus in gracile intestinum, aut in colon, descenderit. Deinde ægrum interrogabis, qua ma-
xime in parte vel morsum, vel grauitatem sentiat, quales ue habeat ructus. Vbi ex his compertū
habueris, in quam totius ventris parte nutrimentum consistat: si in superioribus partibus pē-
det, aliquid dia trion pepereon dabis, & si in inferioribus. Sed eius quod in opere de sanita-
te tuenda, ceu & simplicissimum, & ijs qui cruditate laborant aptissimum, laudauimus. Post de-
inde præcordia, omnemq; ventrem perfundes. Hoc vero, est si inferius descenderint quæ vitiosa
sunt, facies, pluris minorisq; ratione id varians. Si quidem plus & temporis & perfusionis exigūt
ad præparationem eorū quæ deinceps sunt agenda, quibus in superioribus ventris corruptum
nutrimentū adhuc manet. Sin motū id notabiliter ad inferiora sit, adiuuandū aut f. glande subdi-
ta, & aut leui per inferius infusione est. vtiq; si morsus simul adsit, hanc mitigantibus: si flatus, hunc
comprimentibus: sin neutrū fuerit, ex melle, aqua, & paululo olei, id quod subter infundetur fa-
cientibus. Vbi vero vehementior morsus vrget, Sabinum oleū, in quo aliquid seui anserini sit li-
quatum, est vtilius: si vero eius copia non est, gallinacei seui: sin nec huius facultas est, caprini. Q.
si huius quoq; penuria est, in iijciendū oleo parum ceræ est, potissimum elotæ. Flatus vero sanan-
di sunt oleo in quo ruta, & semina quæ flatus discutunt, fuere incocta: cuiusmodi sunt apij, & cu-
mini, & marathri, & sinonis, aliq; id genus. Vacuata vero aluo, nutriendum protinus in cæteris
quidem ijs quos memorauimus similiter est, amotis tamen ijs quæ adstringant. At si quidē pri-
mo die ad vesperam hæc egeris, aut et noctis qualibet hora: etiā secundo die similem adhibebis
providentiam. In quo et si planē desit febris, lauari hominem lines. Ac vbi in sequenti nocte ge-
tus citra offensam dormierit, sanum iam hominem prorsus existimabis. Si vero qui cruditati suc-
cessit dies, cum sequente nocte febrē attulerit: veluti in secundo die, ita tunc & accurandus & nu-
triendus homo est. Si vero & nox tertiæ diei febrile quiddam paululum afferat, ne sic quidē for-
midandum: sed hos quoq; postridie lauabis, nutriesq; ac reliqua omnia in illis, vt ante definitum
est, ad portionem exequeris. ¶ Sanè mutationes crudi alimenti in acidam qualitatem, nec incide-
re in eiusmodi naturis cernuntur, nisi admodum raro, idq; ex cibus qui prompte acefcunt: nec fe-
brem accendere diariā, æque vt nec tarditas concoctionis: quando sicubi propter talem crudita-
tem febricitant, quibus amara bilis in temperamento abundat, obstructiōis & humorum putre-
dinis suspicio est. De qua postea diligentius definiam, cum de putredine agam. Nunchuic de dia-
rijs febribus disputationi hoc adiecto, ad alia transibo. ¶ Humidus vapor ex tarditate concoctiōis,
aut cruditate in qua ructus sentiuntur acidi, nunquā excitatur. Quippe frigidi halitus abs talibus
succis ascēdunt, hiq; omnino paucissimi. minime autem vapores multi humidiq; ac fuliginosi,
cum nec in ijs quæ extra sunt, aliter aut fumum edi, aut fuliginem videas, q̄ fumum ex materijs (vt
ita dicam) semiustis: fuliginem ex immodice assis vltisq; ¶ Est nāq; fuligō vapor terrestris, fumus
mistio quædam ex terrestris aqueaq; substantia. Verum non est quod hoc loco audire expectes,
aut quemadmodum ijs qui tarde concoquunt, aut ijs qui acidum ructant, sit prospiciendum. Est
enim de his tractatio ad opus de tuenda sanitate pertinens. hic tantum earum cruditatum mētio-
nem faciemus, quas febris subsequitur. Quoniam igitur diaria febris cruditates, quæ cum acido
ructu sunt, non consequitur: quæ vero ex putredine humorum oritur, ea quandoq; sequitur, nō
sine ratione in eam tractationē, quæ de illis instituitur, distuli de his cruditatibus præcipere: sed ne
tunc quidē eo modo quo in sanitatis tuende libris. In illis. n. diximus quæ nā p sanitatem agenda
sint illi qui cruditate laborat: hic vero quæ nā in ijs febribus, quæ cruditati superueniunt.

Quo pacto qui Diaria ex bubone correpti sunt, sibi ipsi consulant, ac Diatritarios uocatos irrideant. C. 6.
DICTA mihi fermè sunt de diarijs febribus vniuersa: qñ qui ex bubone febricitant, medicos,
quid sibi sit agendū, ne consulunt quidē, sed vbi tum vlceri, quod bubonis occasio fuit, tum
postea buboni ipsi prospexerint, in remissione eius quæ inciderit accessionis, lauantur. ¶ Ac si quis
tum diatriton vel nominet, omnes irrident, scholasticumq; appellant: natura (puto) ipsa intelligē-
tes id transmittendū non esse, quod omnino non erit. Censentq; etiam in omnibus ijs quæ sen-
sum fugiunt, tales debere esse medicos, quales ipsi sunt in ijs quæ sensui apparent. Porro in oibus
tales esse, nihil est aliud, q̄ intelligere quando sit in tertio accessio futura, & quando futura non sit.
Quinetiam

l. 6. in fine

l. 6. cap. 5. B.

ut in l. contra lycu
cap. 2. in fine

in l. 6. cap. 5. B.

* Græce hypo-
chondria. Lina-
cer aut cū Ced-
so semp vertit
præcordia.

F

† dia præcordia
triv.

G

* amorphi iouisi.

H

A Quinetiam qui refrigerunt, aut vsti sunt, aut fatigati, aut tale quippiam passi, postea vero febricitarunt: hi ubi in remissione talem statum quietem, qualis erat per sanitatem, sentiunt: ne tunc quidem eos qui diatriton nominent, ferre possunt. Quod. n. usurpare saepe soleo, quemlibet priuatum, qui secundum naturam se habeat, quouis sophista veriores opiniones habere: hoc etiam in diuinissima istorum diatrito videre licet: vt quae ab omnibus qui naturaliter se habent, sit irrita. Nuper. n. ex plebe quidam, qui in splendida coena prolixius sibi epulis potuque indulgisset, venit domum errabundus, ac manu deductus. Cum autem ea quibus grauabatur, in ventriculo eius fluitarent, omnia ea uomuit: & per noctem quidem febricitauit. Dormiuit autem in magnam partem sequentis diei. Postea surgens, ac paululum inambulans, lauit, risitque eum qui sibi diatriton manendam suaserat. illo namque auctore etiam postero die in ediam tolerare debuisset. Vt autem (res ipsa monebat, & ipse sua sponte faciebat) lotus & modice cibus, post somno deditus, eoque inoffense fruens, mane surrexisset, ad consuetamque redisset, etiam in ipsa diatrito in qua eum tolerare in ediam oportuisset, si diatritarijs medicis paruisset, (ita enim eos per iocum eleganter nominauit quidam) & quidem cum coenatus iam ex consuetudine homo esset: accedens facetus ille risum excitauit, commemorans quemadmodum eum qui tertio ante vesperi vomuisset, oportuisset etiam biduo in ediam sicci, ac sordium plenum tolerare, ad horasque spectantem pro diatritariorum iussu decumbere. Sunt enim (arbitror) vel plebi non obscura, quae praeter rerum euidentiam temere audentur. Atque inde merito alios medicos, alios graece Logiatros, id est verbis tenus medicos esse dicunt. Quomodo enim non iure hac appellatione censeantur, qui ea nesciant, quae nemo est vulgo ignorat? Quomodo non meritisime irridendi carpendique: qui etiam cum talia ignorent, Hippocrati se praepo-nunt? Verum illorum stupiditatem ne Mercurius quidem ipse cum Musis sanauerit.

De curanda Diaria in calidis et humidis naturis: ac in habitibus qui sunt acquisiti. CAP. 7.

A Bsoluta vero in ijs naturis quibus amara bilis redundat, (in quibus. s. elementum frigidum vincitur a calido, & elementum humidum a sicco) de diarijs febribus disputatione: ad aliud corporum temperamentum transeamus, quod nihil minus quam supra dictum vitioso est succo, in quo. s. calidum praevalet frigidum, & humidum sicco. Maxime. n. omnium putredinis morbis haec intemperies exposita est, propterea quod per ipsam sanitatem proxime putredinem accedit: veluti tum ex sudoribus conijcere est, qui grauius his olent, tum vero ex vrinis, deiectione, atque et ipsa respiracione. Etenim qualis est hircorum, talis est & talium naturarum temperies. Ideoque prompta est ex qualibet occasione, tum alijs morbis, tum vero febribus corripi. Nam qui hac intemperie sunt: cum stipata cutis eorum est, effugere febrem non possunt. Sed nec cum valentem cruditatem contraxerunt, aut perusti in Sole fuerunt, aut tale quippiam aliud passi. Ac vitiosis quidem habitibus stipatio cutis plurimum esse incommoda solet. Ideoque quibus amara redundat bilis, non minus quam qui ad putredinem sunt proni, (Sepedonades, id est putredinosos Graeci vocant) febribus ijs quae ex stipata oriuntur cute, patent. At ab nidorosis cruditatibus, quae humidae & calidae naturae sunt (quas modo putredinosas propterea vocaui, quod succi facillime in ijs putrescant) promptius laedentur. Nam de obstructione quid attinet dicere? quam idcirco maxime febres accendere diximus, quod putredinem in ijs, quae non transpirant, corporibus creet. Verum de eiusmodi febribus post agemus. Sane diariae omnes promptissime in iam dictis temperamentis accenduntur: idque ex qualibet earum causarum, quas modo in amara bili vitiatas naturis retulicurationemque persimilem illis habent, ac in paucis omnino dissidentem. Nam cum haec humidiores naturae sint, magis ferunt quam illae famem sitimque. Itaque minus laedentur haec, si quando fame per diatritarios crucientur: si modo libera ipsis transpiratio non desit. Atque idcirco balneum hi, ceu quod cutim eorum laxet, vel magis, vel certe non minus quam qui amara bili abundant, requirunt: ceu quod humectet, non requirunt. Quaecumque vero de eiusmodi natura sunt dicta, eadem de acquisito habitu dicta esse censendum. Aliqui enim quibus boni sunt natura succi, coeuntibus aliquando eodem tempore pluribus siccantibus corpus calfacientibusque causis, in amarae bilis vitiosum habitum mutantur. Da enim venisse hominem aetatis tempore in regionem calidam & siccam: esse praeterea eodem tempore statum coeli calidum ac siccum: tum veluti eum cibis calidis siccisque cogitare quoque, ac tristari, & vigilare, & irasci, & quamplurimum laborare: fieri autem potest, vt idem homo per id tempus venere sit vsus frequenti, & in Sole, maiore ex parte versatus, & medicamenta quae siccant calfaciantque biberit, veluti aliqui Theriacem, nonnulli Ambrosiam, alij Athanasiam: scimus enim profecto medicamenta a iunioribus medicis eiusmodi nominibus vocari. Cui ergo omnia iam dicta per aetatem contigerunt, hunc necesse est calidum & siccum reddiderint, ac propterea eo habitu, qui amara bili abundet: quauis antea optimi succi fuerit. Itaque etiam ex omnibus supra dictis causis facile febricitabit. Ad eundem modum & si quis naturaliter boni sit succi, ac locum temperatum incolat: si illinc se in alterum locum qui calidus sit & humidus veris tempore transferat, idque statu coeli calido humidoque, tum omni victus ratione calida humidaque vtatur: is quoque similiter illis qui natura sunt putredinosa, tum caeteris tentabitur morbis, quibus illi, tum febricitabit non solum alijs, sicuti illi ex iisdem causis febribus, sed etiam non minime diarijs, de quibus nunc instituiamus.

Gal. methodi medendi

Quae inter Diarias febres in acutas, aut multorum dierum, promptius, ac facilius pertransiant. C. 8.

Cum vero octo intemperies in vniuersum sint, vt ostēdimus, opportunissima ad febres est calida & sicca. Ac nisi quis hanc, vt dictū est, ciber, ocyllime in ea, mutatur diaria febris in acutam. Propinqua huic est, praesertim quod ad febrem attinet, quāuis ad alia sit deterior, calida intemperies & humida. Tertia ab his intemperies est simplex illa in qua oppositio altera recte se habet, vtique quae ex humido & sicco constat, in altera calidum exuperat. Quippe opportunior est haec, q̄ ceterae quae sequuntur, tum vt omnibus supradictis occasiōibus laedat, tum ex diarijs in plurium dierum febres transeat, nihil, n. alienum fuerit eas sic appellare. Huic proxima est, quae in calido & frigido debitum modū seruat; ceterum siccū elementū habet humido praeualens. Ab hac deinceps media omnium est, s. quae mediocritatē in vtraq; oppositione seruat. Quatuor quae relictae sunt intemperies, neq; facile febribus occasione iam dictarum causarum patent; neq; diaria tentata, si inedia tolerant, in plurium dierum febres transeunt: immo aliquae saltem earum vbi redundantiam humorum citra corruptelam contraxerunt, (contrahunt autē eiusmodi intemperies assidue) vtilitatem ex inedia sentiunt: ac potissimum quae frigida est & humida. Ab hac quae humida est. Tertio loco quae frigida: Quarto loco quae sicca est & frigida. Siquidem post diarias febres discussas, vbi coactus quispiam nulla necessitate est mirificam diatriton transmittere, alia quidem nulla in frigidis temperamentis ex inedia febris excitabitur: laedetur tamen ipse siccus & frigidus corporis habitus quāmaxime: vt nisi longo tempore redire ad naturā, qui ea sunt intemperies, non possint. Ceterum, si quod forte fortuna his adlit acquisititium humorum vitium, fieri potest, vbi in fame & illoti per triduum custodiuntur, vt ex diarijs in plurium dierum febres immigrēt. At q̄ sicca quidē corporis natura est, sed in altera cōtrarietate tēperata: ea in longioribus inedijs gracilescit magis, q̄ quae sicca est & frigida, reficif tñ facilius, cum idoneum nacta est victum.

Quo pacto curatio, ac victus ratio instituenda sit, cum dissidentes indicationes in Diarijs febribus coierint.

CAP. 9.

Enimvero eiusmodi omnibus victus ratio alteranda est, multo profectō magis q̄ ijs de quibus primum omnium est dictum: nempe calido & sicco, itē calido & humido. Quippe qui frigidus & humidus natura est: quoniam calido siccoq; in vtraq; intemperie contrarie est affectus, cōtrario nimirum vtetur victu. Melius tamen est non absoluto sermone contrario dicere, sed ex solius temperamenti indicatione: quando ex eo q̄ eadem febris febricitat, non diuersam, sed omnino eandem fortientur indicationem. Dictum nāq; saepenumero iam est, id quod secundum naturam est, similia semper postulare: quod praeter naturam est, contraria. Siquidē quod naturaliter se habet, custodire: quod praeter naturā est, tollere oportet. Porro febris omnis praeter naturā est: ideoq; victus rationem humidam frigidamq; exigit. Temperamenta vero ipsa, aliās similia, aliās postulant contraria. Quae enim vitio carent, similia perpetuo: quippe quae seruare expedit. Quae vitium habent (ueluti in opere de sanitate tuenda est dictū) aliās similia, aliās contraria. Idq; merito accidit, cum nec ad vnguem naturaliter se habeant, (quomodo enim essent vitiosi?) nec prorsus praeter naturam: quando qui sic attemperati essent, perpetuo aegrotarent. Ergo similia desiderant, tum in alijs, de quibus mox dicetur, tum vero in vlcibus omnibus: monstratum. n. id saepenumero iam in superioribus est. Contraria vero, in eo victu qui per sanitatem adhibetur: veluti in libris de sanitate tuenda docuimus: Sed neq; haec perpetuo, sed tum cum corrigere intēperiem eorū studemus. Quippe duplex nobis in ijs, qui sani sunt, finis proponit: Nēpe uel corpus sanum in pristina eius temperie tueri: vel etiam hanc meliorem reddere. Sicigit arbitror in ijs qui diaria febre laborant cibandis, vel vni febrili affectui contrarium, vel etiam ipsi laborantis intemperamento desumam. In ea tamen natura, quae haud dubie in medio temperamento est, ab ipsa febre contrariorum indicatione accepta, eatenus humidū frigidumq; victum adhibebimus, quatenus siccius calidiusq; quā ante iam redditum corpus apparet. Verum hoc tū perspicuū, tum indubitatum est. Reuertamur autem rursus ad intemperatas naturas. Nam quoniam eas (sicut in libris de sanitate tuenda est proditum) licet & quales accepimus seruare, licet & ad melius transferre: satius arbitror est, cum planē valent, non cum aegrotant, vel de se queruntur, victus illis rationem mutare. Gaudent, n. naturae consuetis semper: ut & Hippocrates euidentissimis argumentis in libro de acutorum victu adstruxit, & in omnibus qui se secundum naturam habent, manifeste apparet. Quod nāq; qui sibi iam displicent, extra coetum eorū qui secundū naturam habent, sint ponendi: id nemo qui compos est mentis, dubitet. Ceterum, ij an praeter naturā se, an non naturaliter solum habeant, id vtique quis aestimandū duxerit. Atqui si ex ipsa cōsuetudine indicationem aliquā sumi conueniet: si quidem multo iā tempore intemperatas naturas contrario victu ei quae vicit intēperie cibauimus, ita ēt & cum parum ex sententia se habent, faciemus. Sin minus, quae similia temperamento suadet indicationē praerferemus. Ita vero & Hippocrates mihi sentire videt, vbi ait: Humidus omnis victus febricitantibus est idoneus: potissimū autē pueris, & alijs qui ita cibari sunt sueti. Febricitantibus. n. inquantū febricitant, ex ipsa contrariorum indicatione humidus victus conducit: pueris ex similitum. Eodem autē modo & ea quae a consuetudine praebet, quo eā quae ab aetate dat, accipit. Nā & aetas cū ex ijs sit, quae natura nobis insunt, similem

ib. p. cap. 7. v. 2. 3. et aliam. n. cap. 12. v. 2. quae ebi.

p. aph. 18. id q. d. san. tu. cap. 7. 8.

† πολυμηδ

F

G

H

A simile sibi victū postulat. Et quæ à consuetudine indicatio sumitur, sic sumpta est sicut ea quæ ab ætate. Quippe seruare quoq; hanc iubet, perinde ac proprium ætatis tēperamentum. Itaq; et nos tum ex oibus quæ circa agrū spectant, eius quod conducit inuentionē moliri: tum qñ indicationes oēs secum consentiant, & qñ inter se dissentiant, inspicere semper conueniet. Oibus. n. consentientibus, vnā prorsus victus speciē constituemus. Dissidentibus vero inter se, quæ valentiores, ac plures sint, præferemus: ita vt victus species, quam hę præscribant, præferat: sic tñ, vt ne cōtraria sit neglecta. Porro prælatio hæc aliàs vtriscq; in vnus auxiliij materiā mistis perficitur, aliàs seorsum sumptis. Ac cōis quidem hæc rō est omnium quæ inter se cōplicate sunt, contrariarū indicationū. Quō aut hanc ad vsū conferre oporteat, cum aliqui ipsi morbi coeuntes sint contrarij, aliqui morbus vnus sit, sed qui contrariā indicationē subiiciat, aut naturali laborantis tēperamento, aut ei quod nunc acquisierit: præterea ætati, & consuetudini, & regioni, & anni tēpori, in ipsa particulatim tractatione ostendā. Nunc ergo, cum propositū nobis hoc loco sit vnicuiq; memoratorū intēperiei generum idoneum inuenire victum: cōis quem cœpimus methodi modus, veluti sub exemplo, examinet. Pone. n. correptos febri esse duos homines, in regione natos educatosq; tēperata, nunc in ea non esse, immo alterū in calida, & sicca: alterum in humida, & frigida:

B præterea, eosdē diuerso esse tum tēperamento, tum natura, tum consuetudine, tum ætate: et sub diuerso (si placet) & anni tēpore, & statu cœli ægrotare: sic vt alter calidus siccusq; natura sit, ac tali victus rationi in totum insueuerit: præterea iuuenis sit, & hyeme ægrotet, idq; in humida & frigida regione, ac statu cœli simili: Alter humidus & frigidus, simili victu assuetus, tū puer ætate, ac æstate, in calida siccaq; regione, ac simili cœli statu laboret: Quænam igitur in vtroq; horū sunt indicationes? Nempe quæ à febricitando sumitur, cōis amborum est: ac quæ refrigerent, & humectent, desiderans: Reliquorū nulla est præterea cōis. Siquidem priori & propter naturam, & propter ætatem, quæ simili sibi victu fuere assuetæ: siccioris calidiorisq; temperamenti cibus idoneus est. Idemq; propter & anni tempus, & statum cœli, & regionē, conuenit. Non enim que ab his suppedatur indicatio similia desiderat, sed contraria. Alteri ex propositis, propter ætatē, & naturam, & consuetudinē, similia ipsis exhibenda indicantur: propter ætatem quidem humida, modiceq; calida: propter naturam, & consuetudinē humida, & frigida: propter regionem, & anni tempus, & statum cœli, contraria: quæ & ipsa nimirum sunt tanto tēperatis frigidiora & humidiora, quanto regiones ipsæ sunt calidiores temperatis, & sicciores. A cōsuetudine. n. semp

C est indicatio similitum, quoad. s. ægrotant homines. At ab ætate, natura, regione, anni tempore, et statu cœli, vbi temperata hæc sunt, similitum semper præstidiorum est indicatio, siue valeant homines, siue ægrotent. Contra, ab intemperatis anni tempore, statu cœli, & regione, contrariorū est indicatio. Cæterum, ab ætate & natura non absolute, sed cum consuetudine. Porro, nihil in contrarijs indicationibus tam cōuenit expendi, q̄ magnitudinē februm quæ ad indicationem coeunt. Quæ vtiq; in libris de sanitate tuenda duplicem esse ostendimus: Alteram quæ ex ipsorū, quæ indicant, dignitatibus censeatur: Alteram quæ ex ipsorum (vt sic dicam) proprijs substantijs spectetur. Quas ex conferendo cum mediocri, & quod secundum naturam est, accipiendas esse testati sumus. Nisi enim ita quis indicationum potestates examinet, nequeat sanē mensuram victus inuenire. Cum enim refrigerandum humectandumq; esse febris perpetuo indicet, reliquorum vero quodq; prout dictum est, vbi cōcors eorum indicatio est, nullum exhibetur negotiū: vbi discors, pro pluribus ac potioribus formari victus ratio debet. Siquidem in modo propositis, ex eo quod febricitant, cōmunis refrigerantium ac humectantium indicatio præstatur: non tamen ex cæteris. Sed cuius tum ætas, tum temperamentum, vnā cum consuetudine, tum regio, tum anni tempus, & cœli status, humectantia refrigerantiaq; exhibenda indicant: hunc haud dubium est non solum humectandum refrigerandumq; esse, sed etiam nec leuiter hæc, nec vtcunq; facienda esse, immo planē magnopere ac vehementer, omnibus scilicet indicationibus idem dicantibus. Cuius vero reliqua omnia refrigerantem quidem humectantemq; victum, quemadmodum & febris non indicant, sed contrarium ipsi, calfaciētem scilicet & siccantem: vtiq; ambiguitas pugnaq; indicationū inter se oritur. quo casu magnopere opus est, tum numerum indicationum, tum magnitudinē simul conferas. Quippe quæ à febris sumit: ea reliquis, qñ omnes contrariū faciendum præscribunt, numero quidē inferior est: magnitudine tñ quæ ex dignitate, aut potestate, aut quomodocunq; appellasse libet, spectatur, vtiq; superior est: potissimum si longe à natura recessit. Quippe duplex tum magnitudo illi accedit, & quæ ex febris genere provenit, q̄ omnibus est cōis: & quæ propria, suaq; ipsius est. Siquidem & quia febris, plus cæteris omnibus sollicitos nos habet: & quia præterquam q̄ febris est, etiā magnitudo illi notabilis accessit: idcirco contrarias indicationes inducit, atq; obumbrat. Sin parua fuerit, fas est reliquas omnes vnā coniunctas cum ea conferri, atq; expēdi. Ac si quidē pares videant, neq; febris indicatio præferet sic, vt humectandum & refrigerandum sit: neq; etiā reliquorum sic, vt calfaciendum ac siccandum sit: immo mediavictus ratio, vbi ita se corpus habet, eligēda erit. Sin altera indicatio exuperet, tātum recessisse à temperato & medio victu par est, quātum ea quæ pollent, sua contraria superat. Ergo tum exercitatum in his omnibus, tum naturā prudentē esse medicū conueniet: quō cuiusq; indicationis

* διατημας των υγιεινων ουδενος οδου. & ita οιο λεγεσθαι ε. no βοηθησας των ιδ est praesidiarum. Ita λεγεσθαι esse ut Linacer uertit ta ex codicibus grecis tu magis ex libro tertio de sanitate tuenda patet. ubi de hoc diffuse tractat. Neq; n. λεγεσθαι est των συμφορων των ιδ. eoru quæ cōferunt.

L. 3. cap. 9. 4.

Gal. methodi medendi

indicationis potestate diligenter considerata, omnibusq; inter se collatis, vnã idonei victus sum- **E**
 mam, quę laboranti sit cõmoda, comparet. Ac diariarum quidem febrium indicationes ex his ge-
 neribus capiuntur: raroq; accidit si alicubi à laborantis virium modo: cum febrium quę pluribus *** scopis,**
 diebus affligunt, indicationes, tum uiriũ respectum necessario adhibeant, (non enim leue in his
 consilium est, quod à viribus petitur) tum causarum quę ipsas excitant: exceptis tamen hecticis,
 vtpote quas nulla accendit causa: quemadmodũ nec corpus id quod iam habitu calorem ignis in
 se suscipit, siue id lapis, siue lignum sit. Illud nãq; cõe cum diarijs habent, q̄ videlicet nõ amplius
 fiant. Differunt autem in eo q̄ diarię in leui (vt sic dicam) affectu (κατὰ σφέσις Græci vocant) ca-
 lorem habent: hecticę in habitu, qui ægre soluitur. Licet etiam dicas eã quoq; quę à viribus su-
 mitur indicationem, tum in reliquis omnibus morbis, tum in diarijs febribus semper adhiberi:
 nobis tamen in præsentis disputatione opus ea nõ esse: propterea q̄ ex prima quidem ratione nõ
 indicet, ex accidenti vero indicet. De eo vero accidente in sequentibus differemus.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CURANDIS, **F**

LIBER NONVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Curandiratio febrium continentium, ac ordo, & dignitas indicationum,
 quibus curatio uniuersa continetur.*

De transitu Diariarum in alias febres, ac de ipsarum perduratione.

CAP. I.

Diariarum, ò Eugeniãne, curationem in libro, qui hũc præcedit, exposui, totius p-
 positi operis octauo. Est autem huius febrium generis vnica accessio, vno pluri-
 mum die, ex ipsius saltem natura, circumscrip̄ta. Quippe quęcunq; vel per medi-
 corum ignorantiam, vel ægrorum intemperantiam, vel ministrantium errorem
 in eiusmodi febribus commissa, in aliud ipsas genus transferunt, hæc suę naturę
 sponte non incidunt. Non. n. est profectò mirum, si per ea quę delinquunt, non
 solum porrigatur, aut in aliud genus transeat morbus quiuis, sed et cum prius nõ **G**
 esset, nunc excitetur. Nam cum ijs qui integri sunt, delinquere non sit tutum: haudquaquam id
 ægris sine discrimine contingat. Reliqua vero cum sint genera duo: (veluti in libro de febrium
 differentijs est ostensum) alterum ex humorum putredine nasci docuimus: alterum quod iam so-
 lidas animalis particulas occupauit, hecticum nominant. Transseunt sæpe autem diarię febres,
 veluti superius ostendimus, in vtrunq; genus, nisi quis eas commode tractet. Veluti autem in
 ceteris rebus omnibus, quęcunq; vno genere comprehensę societatem in naturis habent, ac p-
 pterea mutuo in se transire valent, tertia quaedam formula in transitu ipsarum existit, quę neu-
 trius extremitatum formam planẽ exhibet: ita nimirum & in diariarum febrium transitu imagi-
 neris licet, alterum quoddam genus in transitu exoriri, quod neutri extremitatum sit idẽ. Ac pri-
 mum quidem de hoc disserẽdum esse mihi videtur: quò sicuti reliqua etiam ipsum tum protinus
 noscatur cum incidit, tum sic inhibeat in primo ortu, ne aut egre sanabile, aut insanabile, postq̄
 auctum est, euadat. Ceterum, medium id cũ incidit, nec nosse ij possunt, nec sanare, qui extre-
 mitatum, quarum est medium, speciem ignorant. At tibi, qui præsertim non solum diariarum, sed
 etiam reliquorum duum generum notas intelligis: vbi vel diariarum notę aliquatenus sunt alie-
 nata, vel reliquarum notę simul apparent, haud difficile fuerit iam transitum suspicari. Ergo ex **H**
 adustione, cruditate, lassitudine, vigilia, animi perturbatione, vel bubone qui ex euidenti aliqua
 sit causa, nunquam ad tertium vsq; diem progreditur febris accessio, nisi quid delictum circa la-
 borantem sit. At quibus stipatio, febris occasio est, ijs et vltra hos porrigi accessio potest. Nã quo-
 niam stipatio, vel obstructis exilibus meatibus, vel cõiuuentibus, vel etiam corpore ipso immo-
 deratius densato accidit: merito (arbitror) diximus ex frigore & balneis quę vel contactu refri-
 gerent, vel facultate: præterea pharmacis similis generis: pari modo ijs quę cutim siccent, veluti
 Sole feruente: nec minus et ijs quę densent, veluti dura cum ijs quę frige faciant fric̄tione: & de-
 tineri intra corpus ceu fumida fuliginosa uel excrementa, & ab ijs febrẽ accendi: verũ ex his den-
 sationem quandam corporũ ipsorum fieri, ac veluti exiguorũ meatuum cõiuuentiam obstructio-
 nẽ uero, vel ppter glutinosos, uel crassos, uel copiosos succos incidere: quinetiã febres qual-
 cunq; vel cõiuuentia meatuum, uel recens corporum densatio excitat, hæc & desistere post pri-
 mã accessionẽ, si quis recte eas tractet, et vere diarias tũ esse, tum appellari: quę ex obstructio-
 ne creatur, si hæc pusilla sit, solui ipsas quoq; similiter vt alias diarias, si quis eas legitime sanet. Sin
 valenter impacti humores sint sic, vt valentius aliqd quod eos eximat, desiderent: eas febres por-
 rigi vltra vnum diem necesse est, ac diariarum febrium genus videri egressas. Quomodo. n. dici
 vltra

*et ca. 7. cap. 5. om. fine. v.
 lib. 10. cap. 2. F.*

*et ca. 7. lib. 11. cap. 6. F.
 lib. 10. cap. 2. N.*